

רע ומתמן אינון גרים, ובגין דא אסתפל מפל
סטרא עד שתין רבוא, ולא חזא תמן גיורא
דנפיק מניה, ויך את המצרי.

ולבבתר מה פתיב ואם לא תיטיב, אל תקרי
ואם אלא ואם, דאיהו (שם מט ג) יתר
שאת ויתר עז, לפתח חטאת רבין, מאי רובין,
אלא (שמות כג ה) כי תראה חמור שנאף רובין
וכו', דאיהו לא יכיל למסבל על פתפוי חמרא
דאורייתא, לא יכיל למסבל עליה עול מלכות
בגלותא, וחדלת מעזוב לו, הכא אחזי לקין
דעתידין למהוי ישראל בדוחקא בגלותא, עני
ורוכב על חמור, דיהון פחמור משאוי על
פתפוי, מעול המס בגלותא ומכובד המלאכה,
ודא איהו רובין תחת משאוי בגלותא, ובנוי
דקין דהוו עתירין ותקיפין במלכים בתוקפא
סגיא, ובגין דא אמר הלא אם תטיב שאת,
הלא אם תטיב למהוי שאת לעניי ישראל
דאינון כבדים במשא כבד (יכבדו ממנו), אנא
אסביל לבריה בעלמא, ומאריה עלייהו, ואם
לאו, לפתח חטאת רבין, לתרעא דגיהנם
אתפתחת, לנטלא נוקמא מנה ומברך.

אמר רבי שמעון, בריה ברי לעתיק יומין,
דהא רוח קדשא אתער לגבך, לגלאה
הכא חדושים דלא אשתמודעו עד השתא,
אמר ודאי דא איהו (בראשית ד י) קול דמי אחיה
צועקים אלי, אינון דמים דישראל, דעתידין
למגזל לון בנוי דקין ערב רב רשיעייא חייביא
בגלותא, ודא איהו (שם ו יג) כי מלאה הארץ
חמס מפניהם, ודא הוא קטולא דקין להבל
דעני חשוב פמת.

ויהי (דף קיג ע"ב) מקץ ימים וגומר, פתח רבי
שמעון ואמר מאי מקץ ימים, אלא

היה בו מצד הטוב, שלפעמים
נפרד טוב מרע, ומשם הם הגרים,
ומשום זה הסתפל מפל צד עד
ששים רבוא ולא ראה שם גר
שיוצא ממנו, ויך את המצרי.

אחר כך מה פתיב? ואם לא
תיטיב, אל תקרי ואם אלא ואם,
שהוא יתר שאת ויתר עז. לפתח
חטאת רבין, מה זה רבין? אלא
כי תראה חמור שנאף רבין וכו',
שהוא לא יכול לשאת על כתפו
חמרת התורה, לא יכול לשאת
על המלכות בגלות, וחדלת מעזוב
לו, כאן הראה לקין שעתידים
ישראל להיות בדחוק בגלות, עני
ורכב על חמור, שיהיו פחמור,
שמשאוי על כתפו מעל המס
בגלות ומכבד המלאכה, וזהו
רבין תחת משאו - בגלות, ובני
קין שהיו עשירים וחזקים
במלכים בחזק רב, ומשום זה
אמר אם תטיב שאת, הלא אם
תיטיב להיות שאת לעניי ישראל,
שהם כבדים במשא כבד (יכבדו
ממנו), אני אסבל את בניה בעולם
ומאריה עליהם, ואם לא - לפתח
חטאת רבין, לשער הגיהנם
נפתחה, לטל נקמה מקך ומבניך.
אמר רבי שמעון: ברוך בני
לעתיק הימים, שהרי רוח הקדש
התעוררה אליך לגלות כאן
חדושים שלא נודעו עד עתה.
אמר: ודאי זהו קול דמי אחיה
צועקים אלי, אותם דמים של
ישראל, שעתידים לגזל אותם בני
קין, ערב רב, החיבים הרשעים
בגלות, וזהו כי מלאה הארץ חמס
מפניהם, וזהו ההרג של קין אל
הבל, שעני חשוב פמת.

ויהי מקץ ימים וגו', פתח רבי
שמעון ואמר: מה זה מקץ ימים?
אלא מאותו מקום שעתידי לומר

מההוא אתר דעתיד למימר ביה (שם ו יג) קץ כל בשר בא לפני, (איוב כח ג) קץ